

Maandag 1 september 2025

'Voorbijrijden toegestaan' Geschiedenis van het seinwezen in Nederland 1839-2024

Presentatie Jan Tromp

De functie van het seinwezen is tweeledig: ten eerste nooit twee treinen tegelijkertijd op dezelfde plaats, en ten tweede berichtgeving of opdrachten aan de treinbestuurder of treinbesturing. Treinen kunnen op verschillende manieren uit elkaar worden gehouden: op de vrije baan door rijden op zicht, met een tijdsinterval of met een ruimteinterval door vaste of variabele blokken. En op emplacementen door het instellen van conflictvrije rijwegen. Berichtgeving naar de

Een bijzonder gebruik van een dwergsein als scheiding tussen de twee lijnen Winterswijk – Zutphen en Winterswijk – Arnhem. Op de voorgrond en vlak voor de LINT een ATB-NG baken. Foto: JT, 2012.

trein/treinbestuurder verzorgd door een seinstelsel, bestaande uit optische seinen langs de baan of seinen in de cabine. Een cabinesein kon vroeger een bel zijn en tegenwoordig een monitor (ATB-Nieuwe Generatie en European Train Control System – ETCS). Maar ook per radio (Centrale Radio Verkeers Leiding – CRVL), mobilfoon (Teleraail, tot 2007), mobieltje en GSM-R netwerk (vanaf 2007). In deze presentatie wordt de geschiedenis van het seinwezen vanaf 1839 behandeld. De opbouw is chronologisch aan de hand van kantelpunten zoals bijvoorbeeld de Spoorwegwetten van 1860 en 1875, de fusie van 1917, de invoering van onder meer daglichtseinen na de Tweede Wereldoorlog, de invoering van Automatische Treinbeïnvloeding na 1962 en de uitrol van het European Train Control System ETCS.

Maandag 6 oktober 2025

Van Hongarije naar Estland, trams in Oost-Europa

Presentatie Bert van Raaij

Motorwagen 062 te Daugavpils, Letland in 2004. Foto Bert van Raaij

In deze presentatie gaan we van Budapest in Hongarije naar Tallinn in Estland. In 1982 maakte ik een treinreis naar het toenmalige Tsjecho-Slowakije. Dit was mijn eerste kennismaking met het communistische Oostblok. Veel (auto)reizen zouden daarna nog volgen. We bezoeken de trambedrijven van diverse steden in Hongarije, Tsjechië, Slowakije, Polen en de Baltische staten. Het verhaal is gevarieerd en verre van volledig. Ook de omgeving waarin de trambedrijven functioneren krijgt aandacht.

Maandag 3 november 2025
Tussen Lolland en Lapland
Presentatie Bert van der Kruk

De aankondiging **“Stoomtractie boven de poolcirkel”** was aanleiding om in 1982 een rondreis door Denemarken en Zweden te maken. Landen waar toen nog veel materieel uit de vijftiger jaren in dienst was. De reis begint in Denemarken waar de bolle neuzen en de Lyntogs nog actief waren en er door de vele eilanden een uiterst effectieve samenwerking was tussen spoorwegen en veerponten zoals op de belangrijke verbinding tussen Nyborg en Korsør. Ook in Zweden werd er een klein stukje gevaren op het

Dubbeltractie voor de Midnight Sun Special in 1982. Foto Bert van der Kruk

150 jarige Gotha kanaal, waar we, heel toepasselijk, met een stoomtrein naar toe reisden. Stoomtractie was er ook bij enkele smalspoor museumlijntjes die we bezochten. Tijdens deze afwisselende reis naar het hoge noorden waren de bezoeken aan het spoorwegmuseum te Gävle en de werkplaats in Luleå minstens zo interessant.

Opvallend was wel dat bij de Zweedse Spoorwegen nog meerdere series stangen elokken in dienst waren, maar die zouden spoedig worden afgelost door de nog volop in aflevering zijnde elokserie Rc. Hoogtepunt was ongetwijfeld de 7 ½ dag durende treinreis met de door meerdere stoomlokken getrokken **“Midnight Sun Special”** van Narvik naar Göteborg met onderweg nog verschillende verrassingen, met o.a. een kijkje bij de ertsmin in Kiruna. Ook het passeren van de poolcirkel ging niet onopgemerkt voorbij. In totaal werden ruim 6000 treinkilometers afgelegd en zagen we 14 lokken onder stoom + een stoomrijtuig.

Maandag 1 december 2025
Railvervoer in Zwitserland
Presentatie Tom Tand

Thema Berninabahn. Foto Tom Tand

Vanavond gaan wij kijken naar het Zwitserse railvervoer. Dit doen wij aan de hand van thema's zoals Stations, Reizigers, Spoorwijdten, Beveiliging, Tractievormen, Tunnels en Bruggen. Door de centrale ligging in Europa komt er Zwitsers materieel in het buitenland, buitenlands materieel in Zwitserland en we bezoeken de vele grensovergangen. We zien ook bijzonder vervoer (o.a. water, wijn en bier). Er is ook aandacht voor de omgeving waarin de voertuigen rijden, in steden, dorpen en de fraaie natuur, maar die natuur zorgt ook wel eens voor overlast.

Thema Trams. "Elephant" Ce4/4 nr. 321 met bijwagen 687 te Zürich. Foto Tom Tand

Treinen vormen de basis, maar ook trams komen regelmatig aan bod. In Zwitserland is dit onderscheid niet altijd even duidelijk. Soms rijden er treinen door de straten, heden ten dage nog steeds.

De foto's dateren vanaf midden jaren '50 van de vorige eeuw t/m heden. In dit railvervoerland bij uitstek is in deze periode van 70 jaar veel materieel verdwenen. Hieraan is geen apart hoofdstuk gewijd, dat zou veel te veel ruimte vergen, maar er komt heel vaak verdwenen materieel in beeld, zodat u toch kunt zien wat er allemaal geweest is. Wél bij elkaar gezet zijn verdwenen maatschappijen en trajecten, alsmede materieel dat elders een tweede, derde of zelfs vierde leven kreeg. Tenslotte komen wij in hogere sferen met tandradbanen en kabelspoorwegen en volgen het traject Visp – Zermatt – Gornergrat, de Berninabahn en de lijnen in het Jungfraugebied in het Berner Oberland.

NVBS afd. Utrecht organiseert van september tot en met mei bijeenkomsten. Deze avonden worden gehouden in het Stiltecentrum op Hoog Catharijne, vlakbij station Utrecht Centraal.

Vanuit de stationshal loop je richting centrum / Hoog Catharijne (HC). Steek het plein tussen het station en HC over. In HC hou je rechts aan en vervolgens weer schuin rechts richting Moreelse Park. Na circa 100 meter vind je aan de linker kant, net voor Bakker Bart, het Stiltecentrum.

De zaal is open vanaf 19.00 uur. Aan de bar zijn koffie, thee of een drankje verkrijgbaar.

Het programma begint om 19.45 uur en duurt tot uiterlijk 22.30 uur.

De toegang gedraagt €4,00 per persoon.

Bereikbaar met alle treinen van/naar Utrecht Centraal. Buslijnen 3 en 28 van U-OV stoppen op busstation Centrumzijde halte A, de overige lijnen op busstation Jaarbeurszijde, haltes C en D.

In de buurt is heel duur parkeren mogelijk in een van de parkeergarages langs de Catharijnesingel of Rijnkade.

Voorzitter Peter Doove.

Secretaris/Penningmeester Mar de Klerk.

utrecht@nvbs.com

Interesse in nieuws? Verenigingsnieuws, nieuw in de winkel, bibliotheek en archief. Reistips en de Railagenda. Het zoekplaatje en nog veel meer. Meld je aan voor de gratis nieuwsbrief NVBS Actueel via de website www.NVBS.com informatie en aanmelden.

Passie voor Spoor

Nederlandse Vereniging van
Belangstellenden in het
Spoor- en tramwegwezen

www.nvbs.com

NVBS Utrecht

Programma najaar 2025

DSB Nohabs te Fredericia.

Maandag 3 november. Van Lolland tot Lapland door Bert van der Kruk

De **NVBS** is een vereniging van en voor spoor- en trambelangstellenden: mensen met passie voor spoor! Meer dan 20 regionale afdelingen organiseren veelal maandelijks interessante presentaties door boeiende sprekers. Elke maand verschijnt het fraai geïllustreerde blad 'Op de Rails' en op de website <http://www.nvbs.com> staat actuele informatie over de activiteiten van de vereniging. Regelmatig worden excursies en buitenlandse reizen georganiseerd en de afdeling. De NVBS Winkel heeft een groot assortiment boeken en dvd's over railverkeer. Wie boeken en documentatie zoekt, kan terecht bij de NVBS Bibliotheek en de enorme collecties foto's en documenten. De Winkel, de Bibliotheek en de documentatiecentra zijn gevestigd in 'NVBS Centraal', een gezellige ontmoetingsplaats voor spoorhobby-isten in het stationsgebouw van Amersfoort, Stationsplein 47. U vindt de locatie aan de stadszijde van de hoofduitgang, daar links en bij de eerste ingang naar binnen. U bent van harte welkom!